

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-73>
УДК 811.112.2'373.45

Тіміна А.О.
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Лазебна О.А.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИЧНОГО ОСВОЄННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Анотація. Дослідження присвячено комплексному вивченню граматичного освоєння англіцизмів у системі сучасної німецької мови. Сучасне мовознавство демонструє постійну увагу до запозиченої лексики, що функціонує у сучасному публіцистичному дискурсі. Лексичний вплив англійської мови на німецьку неоднаковий через різні історичні та лінгвістичні фактори. Крос-національний погляд на вплив англійської мови є складною дослідницькою проблемою, яка дозволить виокремити відмінності й подібності досліджуваного явища. Згідно результатів попереднього аналізу даних дослідження, граматичні трансформації виявляються насамперед при написанні одного і того ж англіцизму з великої та/або маленької літери, використанні дефісу, написанні з іноді різними артиклями тощо.

Ключові слова: мовний контакт, англіцизм, граматична адаптація, запозичена лексика, лексичний вплив.

Timina Alyona
V.I. Vernadsky Taurida National University
Lazebna Olena
National Technical University of Ukraine
„Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

THEORETICAL PRINCIPLES OF STUDYING BORROWING'S GRAMMATICAL ADAPTATION IN MODERN GERMAN

Summary. The use of anglicisms is a hotly debated topic in Germany. There is no question that English, and especially American English, enjoys high prestige among German speakers. Anglicisms make international communication easier and are vitally used in technical language. Throughout the study. Anglicism and Anglicization will be used to refer to English influences from all English-speaking regions and cultures. This article is devoted to the complex investigation of grammatical adaptation of anglicisms borrowed to the system of the modern German language. Modern linguistics demonstrates steady attention to the aspect of borrowing in intercourse. The main focus of this article is to study the use of English loanwords in the German language. The study shows that the most of the borrowings undergo graphic, phonetic and grammatical assimilation. Languages as we know them undergo constant changes. The lexical influence of English on German has been uneven because of different historical and linguistic factors. A cross-national view of the influence of English is a challenging research area which can highlight differences and similarities of a common phenomenon. Anglicism in German and donor-word in English can have non-identical grammar structures. The study is devoted to a complex investigation of grammatical adaptation of anglicisms borrowed to the system of the modern German language. Main attention is paid to the analyses of grammatical and graphic changes of English borrowings in German language system. According to the results of preliminary analysis of the study data, grammatical adaptation occurs in the writing of anglicisms in upper and lower case, using the hyphen and sometimes different genus of nouns etc. The peculiarities of Anglicisms' use in modern German language were analyzed. The overview of the main classifications is given. Theoretic approaches to the study of borrowing's grammatical adaptation have been described.

Keywords: language contact, anglicism, grammar adaptation, borrowings, lexical influence.

Постановка проблеми. Мови впливають одна на одну, постійно розвиваються та змінюються з часом. Особливо помітним є вплив англійської на інші мови, насамперед на німецьку. Доцільним є дослідження специфіки функціонування англіцизмів на матеріалі статей сучасної німецької періодики, жанрова особливість яких полягає у продуктивному використанні запозиченої лексики та активному відображенні в ній динаміки лінгвістичних процесів останніх років, що є наслідком кардинальних змін у всіх сферах життя суспільства.

Вивчення граматичного освоєння запозичень з англійської мови передбачає зіставлення даних номінацій із відповідними словами-донорами та урахування кількості лексико-семантичних варіантів з метою з'ясування змін у граматичному оформленні англіцизмів у сучасному німець-

кому публіцистичному дискурсі. Під граматичним освоєнням у роботі розуміємо граматичні трансформації англіцизмів у процесі їх функціонування та становлення у мові-рецепторі.

Актуальність дослідження визначається, з одного боку, її загальнотеоретичною та практичною спрямованістю і, з іншого, недостатністю системного вивчення запозиченої лексики, що є завжди змінюваною і не стійкою формою мовлення, а, значить, завжди потребує нових підходів, досліджень та поглибленого вивчення у лінгвістичному просторі Німеччини та німецькомовних країн. Важливості даній темі додають й інтенсифікація мовних контактів, глобалізаційні процеси, технологічний прогрес, посилення культурних зв'язків, обміну інформацією, тенденції до інтернаціоналізації англійської лексики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. Проблема англійських запозичень у сучасній німецькій мові завжди привертала до себе пильну увагу лінгвістів. Особливо актуальність набуває процес адаптації англіцизмів у мовленні та мові, проблема їх граматичного освоєння. Так, адаптаційні ознаки англіцизмів на різних мовних рівнях вивчали такі вітчизняні й іноземні мовознавці, як: В.А. Котвицька, О.В. Слаба, О.Е. Бондарець, А.Л. Міщенко, К. Гетцелер, У. Вайнрайх, Р. Келлер, Х. Ельзен, В. Янг, А. Шенфельд та інші.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей граматичної адаптації запозичених лексичних одиниць з англійської у сучасній німецькій мові. Матеріалом для дослідження слугували статті німецьких періодичних видань. Предметом даної наукової розвідки є варіанти граматичних трансформацій запозичень з англійської у системі мови-позичальниці.

Наукова новизна розвідки полягає, поперше, у виборі в якості об'єкта дослідження запозичень з англійської мови, що змінили своє граматичне оформлення у мові-рецепторі, подруге, у спробі узагальнення та унормування різноманітних поглядів дослідників на природу граматичної адаптації запозиченої лексики з англійської у сучасній німецькій мові.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Слово як носій та «вмістилище» знань, інтелектуальної й емоційної інформації пов'язане численними зв'язками з навколишньою дійсністю, з «живим» життям рідного йому народу [1, с. 128].

Мова як суспільне явище постійно розвивається. Будь-які зміни в суспільстві відразу ж знаходять безпосереднє відображення у словниковому складі його мови. Вайнрайх стверджує, що внаслідок мовних контактів виникають будь-які відхилення від норм будь-якої з мов, що відбуваються у мовленні, в результаті того, що мовці володіють більше, ніж однією мовою [2, с. 5]. З'являються нові слова, які приходять з інших мов, саме такі слова називаються «запозиченнями».

Буссман дефінує англіцизм як «вираз, який перейшов у вжиток з англійської в не-англійську мову» [8].

О.І. Конакова [4, с. 234] під запозиченням розуміє «універсальне лінгвістичне явище, що заключається в акцепції лінгвістичного матеріалу однією мовою з іншої внаслідок екстралінгвістичних контактів між ними, що відрізняються за рівнем та формами».

Услід за В.А. Котвицькою [5, с. 247], під англіцизмом розуміємо «запозичену з британської чи американської англійської мови одиницю (слово, комбінації слів) різного ступеня освоєності».

Як вказує Л.П. Крисін [7], запозичені складні слова бувають:

1) **одномовними** (коли основне та визначальне слово мають англійське походження), наприклад: *das Skateboard* (скейтборд), *der Eurocity* (швидкий потяг в європейській залізничній мережі), *der Ladykiller* (улюбленець жінок, донжуан), *die Lovestory* (історія кохання);

2) **змішаними** (йдеться про складні слова, де одна з лексем має англійське походження, а друга – німецьке), наприклад: *die*

Chartermaschine (літак, який виконує чартерний рейс), *der Fitnessraum* (спортзал з тренажерами для занять фізкультурою, культуризмом), *das Recyclingpapier* (папір, виготовлений із вторинної сировини), *die Teenager-Sprache* (молодіжний жаргон), *der Non-Stop-Flug* (прямий рейс), *der Gun-Täter* (озброєний злочинець).

Натомість Янг [11, с. 9] розрізняє три типи англіцизмів:

1) **конвенціоналізовані англіцизми**, які є вже звичними та давно відомими, які поводять себе як «німецькі» слова в системі мови-позичальниці (*Jeans, T-Shirt*);

2) **англіцизми в процесі конвенціоналізації**, які або з часом замінюються німецькими номінаціями, або забуваються (*Gay, Factory*);

3) **Слова-цитати, власні назви тощо**, які обумовлені ситуативно (*High School*).

Варто зазначити, що у поданому дослідженні увага приділяється саме англіцизмам, які перебувають у процесі конвенціоналізації.

Сучасний світ розвивається досить швидко, новітні технології, а особливо світ комп'ютера й Інтернету, залишають у мові особливу групу іншомовної лексики, на кшталт: *Support, Public Viewing, Airbag, Display, Playstation, Gameboy, Joystick* тощо. Інтернаціональні назви надають змогу фахівцям з усього світу, зокрема в Німеччині, працювати на експорт своїх країн без мовних труднощів.

У рекламі охоче використовують англійські й американські поняття, щоб пропагувати чужий спосіб життя та показати клієнту дух іншого віддаленого світу. Тому люди й купують *Lotion, Snacks, Shorts, Conditioner*. Усім відома рекламна лексика: *Slogans, Marketing, Corporate Identity, Promotion, Image, Message*, така лексика дуже розповсюджена серед німців, а саме в усній розмовній мові серед молоді.

Німецька преса рясніє запозиченнями з англійської. Слушною є думка Г. Дроздовскі, який ще в 1997 році зазначив, що «без елементарних знань англійської нині більше не можна зрозуміти німецьких газет, теле- і радіопередач» [9].

Так, візьмо для прикладу статтю з рубрики «Економіка» під назвою „*Ständige Miese auf dem Image-Konto*“ від 16.12.2018 року популярної німецької газети „*Süddeutsche Zeitung*“ [20], де вже в заголовку спостерігаємо англіцизм *Image*. У статті зустрічаємо й *offshore places* (1), й *Manager* (2), й *Panama-Papers* (3), й *Private-wealth* (4), й *Auditing* (4).

(1) *Über Jahrzehnte haben Banken in der gesamten Welt – besonders aber in der Schweiz und an anderen offshore places – den Begriff "Bankgeheimnis" wie eine Ikone vor sich hergetragen.*

(2) *Der Kommentar "Der Preis der Hybris" zeigt zu Recht ein gravierendes Problem in der deutschen Wirtschaft: Manager, die in unverantwortlicher Weise weit überhöhte, unverantwortliche Risiken eingehen.*

(3) *Der natürlich auch die noble Abfindung zahlt. Wenn es mit der deutschen Wirtschaft langsam den Bach runtergeht, so ist das ein Verdienst der Manager, die sich selbst gerne einen Glorienschein verpassen.*

(4) *Durch die Panama-Papers-Affäre treten nun die Vorkommnisse erneut ins grelle Rampenlicht der Weltöffentlichkeit.*

(5) *Die Banken, die das sogenannte Private-wealth-Geschäft betreiben, müssten in ihren Revisionsabteilungen ein Spezial-Auditing zum Auffinden des Verstecks von schwarzen Geldern aufsetzen (unversteuerte Gelder, verdeckte Zahlungen, Drogen- und Prostitutionsgewinne, illegale Waffengeschäfte et cetera).*

Стосовно «граматичної поведінки» зазначених вище англіцизмів та їх шляху у мові-рецепторі в цілому, то можна засвідчити, що вказані англіцизми (*Image-Konto, Private-wealth-Geschäft, Spezial-Auditing*) є змішаними (гібридними) композитами, оскільки складаються із власне німецького й англійського слів, перебувають у стані вільного варіювання з власне німецькими словами, активно утворюючи деривати, добре адаптувавшись до системи німецької мови.

Поділяємо точку зору В.А. Котвицької [6, с. 167], яка стверджує, що «багато змішаних композитів включаються до словників, проте велика частина поширених та доволі широко вживаних гібридних утворень не враховується словниками. Семантика гібридних композитів не завжди є прозорою, тож для правильного тлумачення значень у деяких випадках може знадобитися ознайомлення з широким контекстом».

Фонетично та графічно незмінним словом, що сприймається носіями німецької мови як чуже, слугує *offshore places*, оскільки дана лексема не трансформувала ні свою семантику, ні графічне та фонетичне оформлення, а от лексична номінація *Manager* граматично інтегрувалося у німецьку мовну систему, пристосувавшись до граматичних правил мови-рецептора.

Варто зауважити, що мовознавець А. Доза [3] називав морфологію «читаделлю мови», що є останнім рівнем адаптації запозичення до системи мови-позичальниці.

За нашими спостереженнями, більшість іменників-англіцизмів пройшли процес онімення, тобто уподібнення до німецьких слів. Із заголовку регіонального інформаційного газетного повідомлення, дібраного з *Aargauer Zeitung*, спостерігаємо вживання англіцизму *image* з артиклем середнього роду у сполученні з прикметником, що відмінюється за змішаною відміною „*Deutsche haben kein gutes Image in der Schweiz*“ [13].

За нормами німецької мови іменники-англіцизми пишуться з великої літери та вживаються з означеними / неозначеними артиклями. Наведемо приклади:

англ. мова	нім. мова
<i>establishment</i>	<i>das Establishment</i>

Verärgert und zornig über Trump, sauer, weil das politische Establishment nichts verändert treten bei den Kongresswahlen viele Frauen an [21].

<i>trip</i>	<i>der Trip</i>
-------------	-----------------

Der große Trip: Tausend Meilen durch die Wildnis zu mir selbst [14]

<i>weekend</i>	<i>das Weekend</i>
----------------	--------------------

Mit dem Weekend erwachen! [15]

<i>cruiser</i>	<i>der Cruiser</i>
----------------	--------------------

Auch unebene Wege sind für den Cruiser kein Problem [17].

Проте, як засвідчують матеріали нашого дослідження, зустрічались приклади, де англіцизми-іменники вживались без артикля та писались з малої літери. Наведемо приклад:

"Stellt euch vor, ihr habt pudding an den Lippen", sagt er. "Den müsst ihr wegstreichen!" [19].

Маємо констатувати, що при розгляді граматичної адаптації запозичень з англійської до системи німецької мови ми помітили, що англійські дієслова відмінюються за особами:

Der, den sie jetzt hat, hat schon zwei Kinder mit zwei Frauen. Den ließ sie vermutlich nur deshalb ran, weil er Kinder hat und so schön darüber reden kann, aber ich schätze, ihr wird bald schwanken, dass der deshalb noch lang keine sichere Bank ist, dass dem das Konzept drei-Kinder-mit einer Frau irgendwie nicht direkt im Genpool liegt. Aber das checkt Ruth jetzt noch nicht. Jetzt ist es gerade wie immer, wenn Ruth nämlich grad mal nicht cool ist, dann sprengt ihre Verliebtheit alle verfügbaren Verliebtheitskalen, und so lange ist der aktuelle Kerl dann mindestens Gott [10, с. 88].

Himmel und Höhle hatten Trainer und Teamleitung in Bewegung gesetzt, um Eisschnellläufer Patrick Beckert (19) noch pünktlich zum 10 000-Meter-Rennen in die Halle zu bekommen. Doch Beckert, der als vierter Ersatzläufer überraschend noch hätte starten dürfen, war shoppen und hatte sein Handy auf stumm geschaltet [12, с. 8].

Wir haben uns ganz bewusst für diesen Micro Cruiser (und gegen einen Roller mit kleinen Rädern) entschieden, da man dank der 200mm Räder und dem höhenverstellbaren V-Lenker ganz entspannt cruisen kann [17].

При утворенні множини іменники отримують англійське закінчення “-s”: *die Fans, die Songs, die Bands*, наприклад:

Ein Abstecher zur Elisabethkirche ist für die beiden Kirchenfans Pflicht. Und sie sind beeindruckt. „Das ist eine sehr schöne Kirche mit einer gelungenen Mischung aus Moderne und Tradition. Das ist fast ein Dom“, meint Karl Tesch [16].

Іменники жіночого роду можуть бути модифіковані із закінченням “in” (множина: “-innen”): *die Newcomerin, die Babysitterin*, наприклад:

Nun folgt "Die Newcomerin", ein im Gryphon-Verlag erschienenes Buch, das die Unterzeile "Das Ende der Finanzparty" trägt und sich mit den Geschehnissen in der Finanzwelt um die New Yorker Wall Street im Herbst/Winter 2008 beschäftigt [18].

Висновки. Запозичення – це природний процес в історії будь-якої мови і важливе джерело поповнення її лексики. Цей процес є невід'ємною частиною розвитку мови. Адже кожна мова перебуває у процесі постійного розвитку.

Варто зазначити, що запозичені англійські слова у системі німецької мови отримують нове граматичне оформлення, зазнають повної чи часткової інтеграції, що являє собою комплексний процес, який охоплює всі сторони існування і розвитку слів у мові.

Список літератури:

1. Бельчиков Ю.А. Лексическая стилистика: проблемы изучения и обучения. Изд. 2-е, испр. и доп. Москва, 2005. 176 с.
2. Вайнрайх У. Языковые контакты: Состояние и проблемы исследования. Киев : Изд. Киевского ун-та, 1979. 263 с.
3. Дога А. История французского языка. Москва : Эдиториал УРСС, 2003. 474 с.
4. Конакова Е. Заимствование как результат кросс-культурных процессов / *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів : методика викладання гуманітарних дисциплін студентам немовних спеціальностей* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 7-8 червня 2013 р.). Київ, 2013. С. 233–237.
5. Котвицька В.А. Особливості семантичної адаптації та функціонування англіцизмів у сучасній німецькій публіцистиці. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. № 43(2). С. 246–251.
6. Котвицька В.А. Структурно-семантичні особливості змішаних композит з компонентами-англіцизмами у сучасній німецькій мові. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія : Філологічна*. 2016. № 60. С. 165–168.
7. Крысин Л.П. К определению терминов «заимствование» и «заимствованное слово». Развитие словарного состава совр. рус. яз. Москва, 1965. С. 103–117.
8. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart, Alfred Kröner Verlag. 2002.
9. Drosdowski G. Veränderungen in der deutschen Gegenwartssprache – Wandel oder Verfall? *Sprache im Gespräch. Zu Normen, Gebrauch und Wandel der deutschen Sprache*. / Hrsg. von Gisela Schmirber. Berichte und Studien der Hanns-Seidel-Stiftung 72. München (Hanns-Seidel-Stiftung), 1997. S. 15–41.
10. Knecht D. Gruber geht. Roman. Berlin, 2011. 239 s.
11. Yang W. Anglizismen im Deutschen. Am Beispiel des Nachrichtenmagazins DER SPIEGEL. Tübingen, 1990.
12. Welt kompakt. 25. Februar 2010. 32 s.
13. Aargauer Zeitung. URL: <https://www.aargauerzeitung.ch/panorama/vermishtes/deutsche-haben-kein-gutes-image-in-der-schweiz-2691303> (дата звернення: 12.08.2019).
14. Amazon. URL: <https://www.amazon.de/gro%C3%9Fe-Trip-Tausend-Meilen-Wildnis/dp/3442158125> (дата звернення: 08.08.2019).
15. FM 4 Radio. URL: <https://fm4.orf.at/stories/2921524/> (дата звернення: 18.07.2019).
16. Göttinger Tageblatt. URL: <http://www.goettinger-tageblatt.de/Nachrichten/Kultur/Kultur-vor-Ort/Gerd-Schrammen-Ich-spreche-gerne-Deutsch> (дата звернення: 01.09.2019).
17. Pola Magazin. URL: <https://pola-magazin.de/entspanntes-cruisen-mit-dem-micro-cruiser/> (дата звернення: 01.09.2019).
18. RP online. URL: https://rp-online.de/nrw/staedte/meerbusch/die-newcomerin-aus-buederich_aid-8835635 (дата звернення: 04.09.2019).
19. Spiegel online. URL: <https://www.spiegel.de/karriere/kita-in-stuttgart-wo-das-halbe-personal-maennlich-ist-a-1281251.html> (дата звернення: 02.08.2019).
20. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de/kolumne/deutsche-bank-staendige-miese-auf-dem-image-konto-1.4252680> (дата звернення: 02.08.2019).
21. ZDF. URL: <https://www.zdf.de/politik/auslandsjournal/amerikas-neue-frauen-power100.html> (дата звернення: 08.08.2019).

References:

1. Bel'chykov, Yu.A. Leksycheskaya stylstyka: problemy yzuchenyya y obuchenyya. Yzd. 2-e, yspr. y dop. Moskva, 2005. 176 s.
2. Vaynraykh, U. Yazykovye kontakty: Sostoyanye y problemy yssledovanyya. Kyev : Yzd. Kyevskoho un-ta, 1979. 263 s.
3. Doza, A. Ystoryya frantsuzskoho yazyka. M. : Edytoryal URSS, 2003. 474 s.
4. Konakova, E. Zaymstvovanye kak rezul'tat kross-kul'turnykh protsessov / E. Konakova Podolannya movnykh ta komunikatyvnykh bar"yeriv : metodyka vykladannya humanitarnykh dystsyplin studentam nemovnykh spetsial'nostey: materialy Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi. (Kyiv, 7-8 chervnya 2013 r.). Kyiv, 2013. S. 233–237.
5. Kotvyč'ka, V.A. Osoblyvosti semantyčnoji adaptaciji ta funkcionuvannja anhllycyzmiv u sučasnij nimec'kij publicystyčy. *Movni i konceptual'ni kartyny svitu*. 2013. № 43(2). S. 246–251.
6. Kotvyč'ka, V.A. Strukturno-semantyčni osoblyvosti zmišanyx kompozyt z komponentamy-anhllycyzmamy u sučasnij nimec'kij movi. *Naukovi zapysky Nacional'noho universytetu Ostroz'ka akademija. Serija : Filolohična*. 2016. № 60. S. 165–168.
7. Kрhсyn, L.P. K opredelenyyu termynov "zaymstvovanye" y "zaymstvovannoe slovo". Razvytye slovarnoho sostava sovr. rus. yaz. Moskva, 1965. S. 103–117.
8. Bußmann, H. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart, Alfred Kröner Verlag. 2002.
9. Drosdowski, G. Veränderungen in der deutschen Gegenwartssprache – Wandel oder Verfall? *Sprache im Gespräch. Zu Normen, Gebrauch und Wandel der deutschen Sprache*. / Hrsg. von Gisela Schmirber. Berichte und Studien der Hanns-Seidel-Stiftung 72. München (Hanns-Seidel-Stiftung), 1997. S. 15–41.
10. Knecht, D. Gruber geht. Roman. Berlin, 2011. 239 s.
11. Yang, W. Anglizismen im Deutschen. Am Beispiel des Nachrichtenmagazins DER SPIEGEL. Tübingen, 1990.
12. Welt kompakt. 25. Februar 2010. 32 s.
13. Aargauer Zeitung. URL: <https://www.aargauerzeitung.ch/panorama/vermishtes/deutsche-haben-kein-gutes-image-in-der-schweiz-2691303> (accessed: 12.08.2019).
14. Amazon. URL: <https://www.amazon.de/gro%C3%9Fe-Trip-Tausend-Meilen-Wildnis/dp/3442158125> (accessed: 08.08.2019).
15. FM 4 Radio. URL: <https://fm4.orf.at/stories/2921524/> (accessed: 18.07.2019).
16. Göttinger Tageblatt. URL: <http://www.goettinger-tageblatt.de/Nachrichten/Kultur/Kultur-vor-Ort/Gerd-Schrammen-Ich-spreche-gerne-Deutsch> (accessed: 01.09.2019).
17. Pola Magazin. URL: <https://pola-magazin.de/entspanntes-cruisen-mit-dem-micro-cruiser/> (accessed: 01.09.2019).
18. RP online. URL: https://rp-online.de/nrw/staedte/meerbusch/die-newcomerin-aus-buederich_aid-8835635 (accessed: 04.09.2019).
19. Spiegel online. URL: <https://www.spiegel.de/karriere/kita-in-stuttgart-wo-das-halbe-personal-maennlich-ist-a-1281251.html> (accessed: 02.08.2019).
20. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de/kolumne/deutsche-bank-staendige-miese-auf-dem-image-konto-1.4252680> (accessed: 02.08.2019).
21. ZDF. URL: <https://www.zdf.de/politik/auslandsjournal/amerikas-neue-frauen-power100.html> (accessed: 08.08.2019).